

VAPAAEHTOISEN OPAS

© PENTTI POTKONEN

Kotoutumisen tukena

OSA 3 TOIMINTAMALLEJA OSASTOILLE

Asumisapu auttaa uuteen kotiin	2
Kielikerhot harjoittavat arkipuhetta	5
Kansainvälinen klubi tuo ihmiset yhteen.....	9
Leirillä saa luontokokemuksia ja ystäviä	12
Läskykerho auttaa oppimaan.....	17
Ystävätoiminta lievittää yksinäisyyttä	22

Toimintamalleja osastoille

Tähän lukuun on kerätty kotoutumisen tueksi kuusi toimivaa toimintamallia sekä vinkkejä ja kokemuksia niiden käynnistämiseen.

Asumisapu auttaa uuteen kotiin

Punaisen Ristin kotoutumista tukevan vapaaehtoistoiminnan tuorein muoto on asumisapu. Sen tarkoitus on tukea pakolaisten ensivaiheen kotoutumista, mutta se sopii kaikille asumisapua tarvitseville.

© SUOMEN PUNAISEN RISTIN

Tulijan käytännön tukena

Asumisavun tarkoituksena on edistää maahanmuuttaneiden elämänhallintaa tukemalla omaan kotiin asettumista ja asuinympäristön palveluihin ja ihmisiin tutustumista. Moni meille tuttu asia voi tuntua maahanmuuttaneesta vieraalta, vaikka hän olisi asunut Suomessa jo jonkun aikaa.

Apua tarvitaan esimerkiksi pesutuvan varamiseen, pyöräkellarin löytämiseen tai pakastimen sulattamiseen. Roskien lajittelu ja hedelmien punnitseminen lähikaupassa eivät välttämättä avaudu Suomeen muuttaneille itsestään.

Punaisen Ristin koulutetut vapaaehtoiset vierailevat maahanmuuttaneiden luona ja auttavat parhaansa mukaan. Asumisapu tarjoaa konkreettisen tuen lisäksi luontevan kontaktin suomalaisiin ja Suomessa pidempään asuneisiin ihmisiin. Myös lyhyempi yhdessä oleminen ja tekeminen auttavat maahanmuuttanutta kotoutumaan ja selviytymään arjen pyöryksestä.

Itsestäänselvytydet eivät päde

Seinäjoen osaston vapaaehtoiset lähtivät mukaan asumisaputoimintaan, kun kaupunki otti vastaan ryhmän pakolaisia.

”Pakolaiset saapuivat Seinäjoelle viikonloppua vasten. Heidät sijoitettiin asumaan lähelle toisiaan. Viikonlopuksi tarvittiin tukea käytännön asumiseen, joten päätimme järjestää päivystyksen. Kun kotona sattui tai tapahtui jotakin, pakolaiset tulivat meidän luoksemme.

Koska yhteistä kieltä ei vielä ollut, menimme kotiin katsomaan, mistä oli kyse. Joskus näytettiin, että hellaa ei saatu päälle tai pois, joskus jotain muuta.

Bussilla kulkemista, kännykän käyttöä

Myöhemmin kaupungin kotipalvelu välitti meille asumisapupyynnöjä. Kävimme yhdessä kaupassa, opetimme kännyköiden käyttöä ja asensimme kodinkoneita. Katsoimme kartasta kulkureitit paikasta toiseen ja teimme kyseisen matkan bussilla yhdessä. Ajan myötä avun tarve loppui, tilalle jäi ystävätoiminta.

Olen oppinut, että uusien tulokkaiden kanssa itsestäänselvytydet eivät aina päde. Meille arkiset asiat ovat selviä, kuten mitä ruokaa mikin purkki sisältää. Jos näihin ei saa tukea, päivittäinen tekeminen voi olla raskasta.”

Riikka, tukihenkilötoiminnan ohjaaja, Seinäjoen osasto

ETENE NÄIN:

- toiminnan markkinointi maahanmuuttajapalveluiden asiakkaille
- vapaaehtoisten perehdytys
- yhteydenpito maahanmuuttajapalveluiden ja vetäjän tai vapaaehtoisten kesken sekä pyyntöjen välittäminen
- seuranta ja arviointi

Apupyynnöt kunnan kautta

Kunnan viranomaiset kartoittavat asumisavun tarpeen. Punaisen Ristin toiminta perustuu vapaaehtoisuuteen, joten kotikäynteihin tarvitaan maahanmuuttaneiden lupa.

Vierailua toivova ihminen kertoo kunnan maahanmuuttajapalveluiden työntekijälle, millaista apua hän tarvitsee. Työntekijä tilaa asumisapuvierailun. Punaisen Ristin osastossa vierailupyynnön vastaanottavat asumisavun vetäjät, jotka välittävät pyynnön eteenpäin vapaaehtoisille.

Vierailun jälkeen vapaaehtoiset raportoivat siitä vetäjille. Käyntien tilastointi ja arvion tekeminen on tärkeää toiminnan kehittämisen takia.

Kokemus on osoittanut, että toiminta organisoituu kullakin paikkakunnalla sille luontevin tavoin. Tärkeää on, että se palvelee kaikkia osapuolia: Suomeen muuttaneita, Punaisen Ristin vapaaehtoisia ja paikkakunnan viranomaisia.

Kun haluat käynnistää asumisaputoiminnan

- Keskustele osastossasi toiminnasta. Sovi kuka lähtee kehittämään sitä ja mieti, mitä tukea ja resursseja toimintaan tarvitaan. Toiminta vaatii vähintään yhden vetäjän ja pienen ryhmän vapaaehtoisia. Sovi kenen vastuulla ovat vapaaehtoisten rekrytoiminen ja perehdyttäminen.
- Kerro toiminnan käynnistämisestä myös piiritoimiston välle.
- Tiedustele paikkakuntasi maahanmuuttajapalveluista, onko asumisavulle tarvetta.
- Määrittele osaston kanssa toiminnalle tarkat tavoitteet ja selkeät toimintamallit.
- Tee selväksi, että asumisapua tarjoavat vapaaehtoiset. Älä pelkää rajata toimintaa, mikäli odotukset ovat liian suuret. Pyydä tarvittaessa tukea piiritoimiston henkilökunnalta.
- Rekrytoi ja perehdytä mukaan lähtevät vapaaehtoiset. Perehdytykseen kannattaa pyytää mukaan kunnan maahanmuuttajapalveluiden edustaja, joka voi konkreettisesti kertoa, minkälaista apua maahanmuuttanut usein tarvitsee. Kerro vapaaehtoisille, kuinka toiminta tullaan organisoimaan.
- Kerää vapaaehtoisilta palautetta joka vierailulta.
- Kerro osastosi hallitukselle toiminnan etenemisestä.
- Kiitä ja palkitse itseäsi ja muita vapaaehtoisia. Keskustelkaa jatkokoulutuksen tarpeesta ja toiminnan kehittämisestä.

Kielikerhot harjoittavat arkipuhetta

Kielikerhot tarjoavat joustavan mahdollisuuden harjoitella suomen tai ruotsin arkikieltä. Kerhot eivät korvaa viranomaisten tarjoamia kursseja, mutta ne ovat lisätukena kieltä harjoiteltaessa.

Ympärillä puhutun kielen ymmärtäminen parantaa oman elämän hallintaa uudessa asuinympäristössä. Kielikerhossa maahanmuuttanut saa samalla lisää kontakteja ja verkostoja.

Rentoa käytännön suomen harjoittelua

Töölön osasto vetää maahanmuuttaneille suomenkielistä keskusteluryhmä Papupataa.

”Papupata kokoontuu kahtena arki-iltana monikulttuuriyhdistys Familia Clubin tiloissa Helsingin ydinkeskustassa, puolitoista tuntia kerrallaan. Jokaisella kerralla on mukana vähintään kaksi suomea äidinkielenään puhuvaa tai suomen kielen hyvin hallitsevaa vapaaehtoista vetäjää ja keskimäärin kymmenkunta suomea opiskelevaa maahanmuuttanutta.

Ei virallista kielenopetusta

Kerhon kantavana ideana on tarjota tilaisuus rentoon suomen kielen käytännön harjoitteluun mukavan yhdessäolon merkeissä. Monet osallistujista kokevat, että tällaista tilaisuutta ei aina synny virallisilla suomenkielen kursseilla. Niissä pääpaino on usein kieliopissa ja ryhmät ovat suuria.

Monilla, varsinkaan juuri maahan muuttaneilla, ei ole vielä suomea puhuvia ystäviä tai esimerkiksi työkavereita, joiden kanssa harjoittaa suomen kielen taitoaan. Jotkut Papupadan kävijät mainitsevat, että kielen opettelemista vaikeuttaa myös se, että suomalaiset hyvin herkästi vaihtavat keskustelukielen suomen englanniksi, mikäli he kokevat maahanmuuttaneen suomen tason heikoksi.

Papupadan tarkoitus on siis täyttää eräänlainen vaje. Painotamme, että emme tarjoa virallista kielenopetusta, vaan mahdollisuuden harjoitella suomea muiden kielen oppimisen kanssa painiskelevien seurassa.

Papupadassa on mukana 15–20 aktiivista vapaaehtoista vetäjää. Heistä yksi kerrallaan on päävastuussa toiminnasta ja toimii kerhon yhdyshenkilönä. Sovimme vetäjien kesken vuorojaosta hyvissä ajoin sähköpostitse.

Levyraati tai museovierailu?

Jokaiselle kerralle on sovittu keskusteluteema. Teemat vaihtelevat laidas-
ta laitaan. Olemme puhuneet muun muassa kirjaston käytöstä, kunnallis-
vaaleista, eri ammateista, lomanvietosta, työnhausta, matkustamisesta,
ruoasta, säästä, juhlapyhistä, osallistujien lähtömaiden kulttuureista,
maahanmuutosta, kansainvälisestä politiikasta ja Helsingin nähtävyyksis-
tä. Ideoita keskustelunaiheista on kerätty myös osallistujilta.

Olemme käyneet läpi lehtiartikkeleita, käsitel-
leet slangisanoja, pelanneet sanapelejä, pitäneet
levyraadina, tehneet satunnaisia vierailuita museoihin,
käyneet Suomenlinnassa ja järjestäneet keväisin
piknikin Kaisaniemen puistossa.

Joskus Papupadassa voidaan esittää kiertävä
kysymys, kuten ”mitä teit eilen”, ”missä olet matkus-
tanut” tai ”mitä harrastat”, ja jokainen vastaa vuo-
rollaan taitojensa mukaan. Olemme hyödyntäneet
erilaisia ”suomi toisena kielenä” -oppaita ja tehtävä-
kirjoja suunnittelun ja ideoinnin avuksi. Hankinnat on
rahoittanut Suomen Punainen Risti.

Kun mukana on uusia kasvoja, pidämme aina
lyhyen esittelykierroksen. Kommunikointia helpottaa
lisäksi se, että jokaisella osallistujalla on nimilappu.

PAPUPATA PORISEE

- Papupadan keskustelu-
teemat vaihtelevat laidasta
laitaan.
- Kiellettyjä aiheita ei ole,
kunhan ketään ei loukata.
- Useat kävijät ovat kuulleet
Papupadasta ystäviltaan ja
tuttaviltaan.

Teemasta saa rönsyillä

Tullessani mukaan Papupataan kokoontumisille ei ollut mitään erityistä teemaa. Ajatuksena oli, että osallistujat tulevat paikalle ja alkavat spontaanisti keskustella keskenään. Joskus tämä toimi, toisinaan ei. Olemme kokeneet, että yhteinen teema tai keskustelun aihe helpottaa kommunikatiota ja jäsentää toimintaa sopivasti.

Suunnitellusta teemasta ei tietenkään tarvitse pitää kirjaimellisesti kiinni. Improvisoida saa, ja keskustelu voi rönsyillä osallistujien kiinnostuksen mukaan. Vetäjät huolehtivat, että hiljaisemmatkin osallistujat pääsevät mukaan keskusteluun ja selittävät vaikeiden sanojen ja ilmaistujen merkityksiä.

Vetäjät vievät myös keskustelua eteenpäin, mikäli syntyy hiljaisia hetkiä: he pitävät siis Papupadan porisemassa!

Kaikesta saa puhua

Papupadassa on keskusteltu, ovatko arkoina teemoina usein pidetyt politiikka ja uskonto sopivia keskustelun aiheita. Olemme todenneet, että näistä teemoista ei ole koskaan syntynyt minkäänlaista konfliktia tai riitaa – päinvastoin on syntynyt kiinnostavia keskusteluja. Kiellettyjä aiheita ei siis ole, kunhan ketään ei loukata. Vastuu ja harkinta ovat viime kädessä yksittäisillä vetäjillä.

Papupadan haaste on osallistujien hyvin vaihteleva suomen kielen taito. Olemme joskus jakaneet ryhmän kahtia tason mukaan. Helppoa tietenkin olisi, jos kaikki osallistujat olisivat suurin piirtein samalla tasolla. Emme kuitenkaan voi asettaa mitään osallistumiseen oikeuttavan osaamisen rajaa. Ovet ovat auki kaikille.

Papupataan osallistuneet maahanmuuttaneet ovat paitsi suomen kielen tasoltaan, myös lähtömaidensa, etnisen taustansa ja äidinkielen suhteen hyvin moninainen ryhmä. Myös osallistujien maahanmuuton syyt ovat hyvin vaihtelevia. Mukana on pakolaisia, turvapaikanhakijoita, opiskelijoita, suomalaisen kanssa avioituneita, työn vuoksi Suomeen muuttaneita, inkeriläisiä paluumuuttajia ja niin edelleen.

Enemmän miehiä ja maahanmuuttajia vetäjiksi

Lukumääriä lukuun ottamatta emme ole koskaan tehneet tilastoja osallistujista. Tuntumani on, että kävijöiden lähtömaiden painotuksen suhteen tapahtuu muutosta. Yhdessä vaiheessa esimerkiksi oli paljon aktiivisia Kiinasta lähtöisin olevia korkeakouluopiskelijoita, viime aikoina kävijöinä on ollut paljon venäjää äidinkielenään puhuvia.

Osallistujia on ollut kaikenikäisiä. Nuoret aikuiset ovat ehkä olleet yliedustettuina, mutta eläkeläisiäkin on ollut mukana.

Vetäjien joukko ei jostain syystä ole ollut yhtä heterogeeninen, sillä miehet ja maahanmuuttaneet ovat olleet selkeästi aliedustettuina.

Pyrimmekin saamaan heitä jatkossa aiempaa enemmän Papupadan vetäjiksi. Uudet vetäjät osallistuvat Papupataan aluksi avustavina vetäjinä kokeneempien seurassa ja päättävät sitten, haluavatko olla mukana jatkossakin.

Puskaradio on tehokkain mainostaja

Olemme mainostaneet vuosien varrella suomen kielen kursseilla ja joskus julistein, esimerkiksi kulttuurikeskus Caisassa. Olemme myös esitelleet toimintaamme Maailma kylässä -festivaalilla Helsingissä ja MOVE-monikulttuurisuustapahtumassa Espoossa. Toimintamme on myös esillä osaston nettisivuilla.

Vaikuttaa kuitenkin siltä, että tehokkain viestintäväline on puskaradio. Useat kävijät ovat kuulleet Papupadasta ystäviltään ja tuttaviltaan. Kävijämäärän maksimoiminen ei ole itsetarkoitus, ja riittääkin, että kävijöitä on "sopivasti". Jos ryhmän koko kasvaa liian isoksi, yksittäiset osallistujat eivät pääse tarpeeksi ääneen ja keskustelu vaikeutuu.

Vapaaehtoisia vetäjiä on toiminnassamme ollut tarpeeksi, ajoittain on jopa ollut pientä ylitarjontaa. Pyrimme kokoontumaan vetäjien kesken nelisen kertaa vuodessa vaihtaaksemme ideoita ja kokemuksia, mutta pidämme yhteyttä toisiimme myös yhteisen sähköpostilistan avulla.

Neuvoja keskustelukerhon perustamiseen

- Kerää joukko aktiivisia toiminnan käynnistäjiä. Pohtikaa yhdessä, mikä on tavoitteenne, mitkä ovat kerhon periaatteet ja miksi olette mukana toiminnassa.
- Kerhon kieli voi luonnollisesti olla myös ruotsi.
- Arvioi, paljonko aikaa osallistujilla on antaa toimintaan. Jaa vastualueet.
- Hanki hyvät, rauhalliset tilat, jossa kokoontua ja jonne on helpot kulkuyhteydet.
- Suunnittele, miten kerholaiset pitävät yhteyttä toisiinsa. Suunnittele myös kerhon ulkoinen tiedottaminen ja mainostaminen (esimerkiksi esite ja juliste, joissa on tarvittavat yhteystiedot).
- Valitse vetäjäryhmälle päävastuussa oleva vetäjä, joka koordinoi toimintaa ja toimii kontaktihenkilönä osastoon, piiriin ja muihin tahoihin. Päävastuussa olevan vetäjän on tiedettävä, ketkä ovat mukana kerhon toiminnassa. Hän myös päivittää vetäjien yhteystietolistaa ja vastaa kerhon mahdollisesta rahankäytöstä.
- Erilaiset sanapelit tai lehtiartikkelit helpottavat toimintaa. Myös selko-kielisiä uutisia kannattaa käyttää.
- Kirjaa ylös kävijämäärät ja teemat, joita yksittäisillä kerroilla on käsitelty.
- Kerää kaikilta kävijöiltä ideoita toiminnan kehittämistä.

Rolle Alho, Papupadan vastaava vetäjä, Töölön osasto

Kansainvälinen klubi tuo ihmiset yhteen

Kansainvälinen klubi on ihmisten kohtaamispaikka. Klubin tavoite on lisätä ihmisten vuorovaikutusta, tutustuttaa maahanmuuttanut uuteen kotikuntaan sekä tarjota elämyksiä ja tietoa mukavassa ympäristössä.

Klubi voi olla ensimmäinen askel Punaisen Ristin toimintaan. Siellä on hyvä esitellä järjestön paikallista toimintaa. Klubissa voidaan järjestää myös teemailtoja, kuten kansalaistaitoiltoja, yhteistyössä muiden paikkakunnan toimijoiden kanssa.

Osallistumisen kynnys matalaksi

Klubi ei sisällöllisesti eroa muualla järjestetyistä teemailloista, kulttuuri-illoista tai kansainvälisistä kohtaamispaikoista, vaan se kokoaa ne yhteen. Kansainvälinen klubi on avoin kaikille, mutta ensisijaisesti maahanmuuttaneille. Osallistumisen kynnys on matala.

TERVETULLUT OLO ON TÄRKEIN

Klubeissa tärkeintä on mukavan ja välittömän ilmapiirin aikaansaaminen, jotta osallistujat tuntevat olevansa tervetulleita ja toivottuja. Vetäjien kannattaakin suunnitella, miten

- vapauttaa tunnelmaa
- järjestää osallistujien vastaanotto
- organisoida pieniä porinaryhmiä
- auttaa ihmisiä tutustumaan toisiinsa.

Kansainvälisen klubin toimintaa on kehitetty vuonna 2007 alkaneessa Punaisen Ristin maahanmuuttajaohjelmassa. Klubin toiminta, tapahtumat ja tapaamiset riippuvat niin osaston kiinnostuksesta, vapaaehtoisten halusta, resursseista, paikkakunnasta kuin itse maahanmuuttaneiden toiveista ja tarpeista.

Kohtaamisen ja tasa-arvon paikka

Kouvolassa kansainvälinen klubi perustettiin, kun osaston vapaaehtoiset miettivät, mitä toimintaa maahanmuuttaneille voitaisiin järjestää.

”Vapaaehtoiset kutsuivat lähialueella asuvat maahanmuuttajataustaiset ihmiset koolle ja heille annettiin valmiit laput, joissa jokaisessa oli jonkun toimintamuodon nimi. Ne pyydettiin laittamaan tärkeysjärjestykseen. Näin osaston vapaaehtoiset tiesivät varmasti, millaista toimintaa maahanmuuttaneet tarvitsevat. Tästä alkoi klubitoiminta!

Vinkkejä käytännön toimintaan

- Klubi voi toimia osaston tiloissa, kuten Lappeenrannan ja Imatran osastoissa, yhteistyökumppaneiden tiloissa (kuten Kouvolassa kaupungin korttelikodissa ja Pieksämäellä kaupungin järjestämissä tiloissa) tai osaston järjestämässä tilassa, kuten Savitaipaleella.
- Klubin toiminnassa ovat mukana osaston vapaaehtoiset, maahanmuuttaneet ja muut monikulttuurisesta toiminnasta kiinnostuneet.
- Kullekin kerralle suunnitellaan yhdessä erilainen ohjelma tai tapahtuma.
- Toimintaan voi sitoutua, mutta osallistua voi myös tulella vain käymään, tai esimerkiksi järjestämällä yhden tapahtuman.
- Klubin toiminnasta kerrotaan Punaisen Ristin infoissa ja kursseilla, joilla esitellään paikallistoimintaa. On tärkeää, että osaston ja naapuriosastojen toimijat tietävät klubin tapahtumista ja tuntevat vetäjän ja hänen yhteystietonsa.
- Kansainvälisen klubin vetäjällä on tärkeä rooli. Hänen aktiivisuutensa, innostuksensa ja kiinnostuksensa ovat olennaisia. Vetäjä ei kuitenkaan tee kaikkea itse, vaan hänen on osattava jakaa tehtäviä. Kouvolan klubin vetäjä tekee ohjelmamainoksen jokaiselle tapaamiselle, mutta ohjelma tai illan teema suunnitellaan yhdessä edellisen tapaamisen lopuksi. Samalla jaetaan tehtävät.
- Riittää, jos osastolla on vetäjä ja 4-5 sitoutunutta vapaaehtoista. Yhden illan järjestämiseen riittää kaksikin henkilöä. Usein käy niin, että illan järjestämiseen on osallistunut useampi henkilö ja illan aikana vastuujärjestäjiä on pari. Tämä on toiminut hyvin.

- Ilmoitukset tulevasta tapahtumasta viedään sinne, missä maahanmuuttaneet liikkuvat: koulujen, suomen kielen kurssien ja kauppakeskusten ilmoitustauluille. Tärkein markkinointikeino on kuitenkin henkilökohtainen yhteydenotto.
- Klubin vapaaehtoiset ovat tehneet Punaisen Ristin maahanmuuttajaohjelman kortista valmiin kutsun, jossa on kaikki olennaiset yhteystiedot. Kutsukorttia jaetaan jatkuvasti maahanmuuttaneille kaduilla, ja heidät kutsutaan tutustumaan klubiin. Jos klubissa on tulossa isompi tapahtuma, esimerkiksi somalialainen ilta, tehdään erillinen kutsu ja mainokset.

Tärkeintä on, että kansainvälinen klubi olisi paikka, jossa Suomeen muuttanut ihminen voi kohdata suomalaisen ja tuntea itsensä tasa-arvoiseksi."

Anna Buzayeva, Suomen Punaisen Ristin maahanmuuttajaohjelman työntekijä, Kaakkois-Suomen piiri

TASA-ARVOINEN KOHTAAMISPAIKKA

- Tärkeintä on, että kansainvälinen klubi olisi paikka, jossa Suomeen muuttanut ihminen voi kohdata suomalaisen ja tuntea itsensä tasa-arvoiseksi.

Leirillä saa luontokokemuksia ja ystäviä

Leireillä on pitkät perinteet Punaisen Ristin toiminnassa. Monikulttuurisilla perheleireillä eri taustoista ja kulttuureista tulevat ihmiset kohtaavat yhdenvertaisina. Tavoitteena on tukea kotoutumista ja perheiden verkostoitumista.

Maahanmuuttaneilla on mahdollisuus kokea suomalaisia luontoelämyksiä, tehdä yhdessä ja harjoittaa suomen kieltä. Leirin aikana koetut hetket auttavat perheitä solmimaan ystävyyssuhteita, niin toisiinsa kuin vapaaehtoiisiinkin. Kaikki tulevat toisilleen tutuiksi viimeistään leirinuotiolla!

Leirin järjestäminen edellyttää rahaa ja aikaa. Jo leiriä suunniteltaessa on tärkeää kysellä esimerkiksi osaston nuoriso- ja ensiaputoiminnasta vastaavia ja promoja mukaan. Leiriohjaajiksi kannattaa tuki pyytää myös lähiosastojen vapaaehtoisia. Kannustamme osastoja järjestämään leirejä yhdessä, esimerkiksi kummialueen osastojen yhteistyöprojektina.

© SUOMEN PUNAISEN RISTI

TUTUIKSI LEIRINUOTIOLLA

“Hei, olen Olivier ja kotoisin Burundista. Olen asunut Suomessa kaksi vuotta vaimoni ja neljän lapseni kanssa. Tultuamme Suomeen meillä ei ollut mahdollisuutta kunnolla tutustua suomalaiseen luontoon, kunnes meille tarjottiin mahdollisuus osallistua Punaisen Ristin perheleirille. Leirillä oli myös mieluisaa tavata se Punaisen Ristin työntekijä, joka oli saapuessamme Suomeen lentokentällä meitä vastassa.

Lapsille leirikokemus oli taivaallinen, he saivat ystäviä ja pitivät todella paljon leirin perhekilpailuista. Itse pääsin uimaan järvestä 15 vuoden tauon jälkeen! Ranskankielisten ihmisten tapaaminen ja heidän kanssaan keskusteleminen, kulttuurikokemusten jakaminen ja ensiaputaidot ovat vain osa positiivisia ja miellyttäviä asioita leirillä, uskomattomia ja ihania hetkiä, joita kokisimme mielellämme uudelleen!”

Olivier, ensin leiriläinen, seuraavana vuonna ohjaaja

Kirkkonummen leiriä valmisteltiin puoli vuotta

Helsingin pohjoinen osasto, MUKANA-hanke ja Helsingin ja Uudenmaan piiri järjestivät monikulttuurisen perheleirin Kirkkonummella kesällä 2008. Leirivalmistelut alkoivat jo puoli vuotta ennen leiriä.

“Vaikka suunnittelu tehostuu leiriä lähestyttäessä, aikaa tarvitaan tilan vuokraamiseen, ohjaajien rekrytointiin ja perehdyttämiseen, leirin markkinointiin ja osallistujien valitsemiseen. Myös leirihankinnat, ohjelman valmistelu ja vastuun jakaminen ottavat aikansa. Varaudu hyvissä ajoin!”

Täysihoito vai itse tekeminen?

Leiripaikka on leirin onnistumisen kannalta tärkeä. Valittavana on usein vaihtoehtoja täysihoidosta tee kaikki itse -tyyppiseen majoitukseen.

Täysihoito teettää vähemmän työtä kuin itse tekeminen. Oman kokin palkkaaminen puolestaan tuo enemmän joustavuutta ja mahdollistaa esimerkiksi leiriläisten osallistumisen ruoan valmistukseen, pöydän kattamiseen ja siivoamiseen. Kyseessä voi siten olla sekä maku- että talousasia. Mitä enemmän tekee itse, sitä halvemmaksi leiri tulee.

Olennaista on suhteellisen lähellä olevan, toimivan tilan vuokraaminen. Helsingin ja Uudenmaan piirillä ei ole omaa leirikeskustaa, joten vuokrasimme leirin ajaksi kesäsiirtolan Kirkkonummen Porkkalanniemestä. Porkkalanniemi on noin 40 kilometrin päässä Helsingistä, joten kuljetuskustannukset pysyvät kohtuullisina.

Toimiva tila tarjoaa myös osallistujille yksityisyyttä. Jos kyseessä on lasten tai nuorten leiri, tytöt ja pojat tarvitsevat omat makuutilat. Perheleireillä on hyvä, jos perheille on omat huoneet. Oleskelu- ja ruokailutila, suihkut ja vessat voivat olla yhteisiä.

Markkinoi leiriä laajasti

Leiriä kannattaa markkinoida kohderyhmälle mahdollisimman laajasti. Pohdi, kelle leiritiedote ja hakemus kannattaa lähettää. Hyviä kanavia ovat alueen maahanmuuttajapalvelut ja sosiaalitoimi, maahanmuuttaneiden omat yhdistykset, mahdolliset monikulttuurikeskukset ja muut Suomeen muuttaneille toimintaa järjestävät tahot. Tiedottaa kannattaa hyvissä ajoin, vähintään kolme kuukautta ennen leiriä. Näin varmistat, että tieto leviää ja saat hakemuksia ajoissa.

Perheleiriä markkinoitiin sosiaaliviraston kautta Helsingin, Vantaan, Espoon ja Kirkkonummen sosiaalitoimiin. Sähköisesti niille lähtivät leiritiedote ja hakemus. Aikaisempina vuosina olimme varmistaneet, että sosiaalitoimi maksaa osallistujien kulut. Hakemuksia tuli 25.

Etniseltä taustaltaan erilaisia perheitä mukaan

Valitessamme leiriläisiä otimme huomioon kunkin perheen erityistarpeen, taustan, lasten iän ja perheen kielitaidon. Koska leirin oli tarkoitus olla monikulttuurinen, valitsimme etniseltä taustaltaan erilaisia perheitä.

Valituille kuudelle perheelle ilmoitettiin valinnasta puhelimitse, muille lähetimme kirjeen. Osallistujille lähetettiin leirikirje hyvissä ajoin, noin seitsemän viikkoa ennen leirin alkua. Tämä oli suurimmalle osalle valituista ensimmäinen perheleirikokemus.

Myös ohjaajat moninaisia

Koska leiri oli monikulttuurinen, pidimme tärkeänä, että niin osallistujien kuin ohjaajienkin tausta olisi moninainen. Leirin vetäjä rekrytoi ohjaajia sähköpostilistojen kautta. Helsingin ja Uudenmaan piirin vapaaehtoisten listalta ilmoittautui yksi vapaaehtoinen, edellisen leirin ohjaajien listalta yksi ihminen ja yliopiston kulttuurienvälisen vuorovaikutuksen maisteriohjelman opiskelijoista kaksi vapaaehtoista.

Leirin alkuvaiheen suunnittelussa päätimme myös ehdottaa viime vuoden leirillä olleelle perheelle leirille osallistumista niin, että molemmat aikuiset olisivat ohjaajina, toinen ohjaajana ja toinen apuohjaajana. Jo päättyneestä MUKANA-hankeesta puolestaan tuli kaksi ihmistä, koordinaattori ja ohjelma-avustaja.

Lisäksi leirille täsmärekrutoitiin somalialaisia verkostoja käyttäen vielä yksi somalinkielinen ohjaaja. Kahdeksan ohjaajan lisäksi leirillä oli apuohjaaja ja kokki. Ohjaajat mukaan luettuina leirille osallistui 47 ihmistä.

Ensiapua ja uintia ohjelmaan

Ohjaajat suunnittelivat ohjelmaa kahdessa ennen leiriä pidetyssä tapaamisessa. Ohjelmassa pyrittiin käyttämään leiripaikan puitteita ja ottamaan huomioon eri-ikäisten tarpeet.

Ohjaajista oli hyvä järjestää aikuisille ja vanhemmille nuorille arjen ensiaputaitojen opetusta, jonka piti järjestävän osaston ensiapupäivystäjä.

Ohjelmaan kuului lisäksi ulkoliikuntaa, pallopelejä, leikkejä ja askartelua. Kesäsiirtola sijaitsee aivan meren rannassa, joten uinti, saunominen ja soutelu kuuluivat päiväjärjestykseen.

TIEDOTA AJOISSA JA MONIA TEITÄ

- Hyviä kanavia ovat alueen maahanmuuttajapalvelut ja sosiaalitoimi, maahanmuuttaneiden omat yhdistykset, mahdolliset monikulttuurikeskukset ja muut Suomeen muuttaneille toimintaa järjestävät tahot.

Rahoitus osallistumismaksuista, osastosta ja piiristä

Leirin budjetti rakentui osallistumismaksuista (820 euroa), järjestävän osaston panoksesta (500 €), lähiosaston avustuksesta (150 €) sekä piiritoimiston ja MUKANA-hankkeen avustuksista. Leirimaksu oli 45 euroa yli 13-vuotiailta nuorilta ja aikuisilta, 20 euroa 5-12 -vuotiailta sekä kymmenen euroa 4-vuotiailta ja pienemmiltä lapsilta. Maksu kattoi kaikki kulut ja kuljetuksen.

Leirin kokonaiskustannukset olivat 3 114,86 euroa.

Majoitus > 3 vrk 1 160 € (290 €/vrk)

Kokin palkkio > 400 €

Bussikuljetukset > 610 €

Ruokailut > 673,73 €

Leiriohjaajien arviointipalaveri > 112,30 €

Askartelutarvikkeet > 29,00 €

Pelejä > 36,93 €

Apteekista ensiaputarvikkeet leirille > 45,50 €

Ohjaajien matkakulut tapaamisiin ja ensiapuopetus > 47,40 €

Kustannukset toki pienenevät, jos leirin rakentaa omavaraisemmin.

Pyydä arvioita kahdessa erässä

Leirin arviointi on olennaista toiminnan kehittämiseksi. Se kannattaa tehdä kahdessa erässä. Pyydä osallistujilta kirjallinen palaute leirin viimeisenä päivänä. Kerää sitten ohjaajat vielä kerran yhteiseen arviointi- ja kiitostilaisuuteen.

Kysy ohjaajilta esimerkiksi näitä

- Leirin käytännön järjestelyt: Mikä onnistui? Mitä tekisit toisin?
- Ajankohta ja leirin pituus: Olivatko sopivat? Tekisitkö jotain toisin?
- Osallistujavalinnat: Onnistuimmeko löytämään "oikeat" perheet?
- Ohjaajat: määrä, työnjako, asenne?
- Onnistuimmeko tavoitteissamme (kotoutumisen tukeminen, perheiden verkostoitumisen auttaminen)? Miten voisimme saavuttaa ne paremmin?
- Ohjelma: Oliko riittävän monipuolinen? Palveliko leiriläisiä? Mitä tekisit toisin?
- Monikulttuurisuus: Näkyikö? Missä ja miten? Miten sitä voisi tulevaisuudessa ottaa enemmän huomioon?
- Muuta?

Leirin ohjaajille kiitosillallinen

Ohjaajien kiittäminen on olennaista toiminnan jatkuvuuden kannalta. Ohjaajia voi kiittää monella tavoin. Kirkkonummen leirin ohjaajat lähtivät kaikki yhdessä illalliselle arvioimaan leiriä kasvokkain. Hieno tapa kiittää on leirikuvien siirtäminen cd-levylle ja rompun lähettäminen niin osallistujille ja ohjaajille."

*Marisel Soto Godoy, Suomen Punaisen Ristin
monikulttuurisuustyön suunnittelija*

Läksykerho auttaa oppimaan

Läksykerhoissa lapset, nuoret tai aikuisopiskelijat saavat tukea läksyjen tekemiseen koulutuntien jälkeen. Kerhot ovat avoimia kaikille, jotka tarvitsevat apua kotitehtävien teossa.

Läksyjen tekeminen on pääasia, mutta lasten ja nuorten kerhoissa myös leikitään ja askarrellaan. Koulutehtävistä selviytyminen koulun alkutaipaleella lisää oppimishalua ja parantaa mahdollisuuksia jatko-opintoihin.

Uutta toimintaa luomassa

Helsingissä Itäkeskuksen peruskoulussa syksystä 2006 toiminut alakoululaisten läksykerho perustettiin, kun vapaaehtoiset eivät löytäneet omalta tuntuvaa toimintaa.

”Syksyn 2005 Oivalla ja Innostu -kurssilla meitä oli kolme monikulttuuriseen toimintaan mukaan haluavaa. Yhdellä oli runsaasti Punaisen Ristin kokemusta, kahdella vain hieman. Tiesimme jo olemassa olevasta toiminnasta Helsingissä, mutta mikään toimintamuoto ei tuntunut ihan omalta. Toiminta tuntui myös keskittyvän Helsingin keskusta.

Mielestämme Itä-Helsinki, jossa asuu paljon maahanmuuttaja-
taustaista väestöä, oli ihanteellinen paikka käynnistää Punaisen Ristin
toimintaa. Vaihdoimme yhteystietoja ja pidimme aivorihtä sähköpostit-
se. Koska haluamaamme toimintaa ei ollut olemassa, päätimme lähteä
käynnistämään sitä.

Valintoja ja osaston apua

Selvitimme Itä-Helsingin alueella tehdyt tarvekartoitukset. Saimme myös
listan jo olemassa olevista projekteista päällekkäisyyksien välttämiseksi
ja mahdollisen yhteistyön selvittämiseksi.

Olimme yhteydessä Punaisen Ristin Helsingin ja Uudenmaan piiritoi-
mistoon ja Itä-Helsingin osastoon, josta suunnitteluun tuli mukaan yksi
henkilö. Läksykerho saatiin näin osaston toimintaan.

Suunnitelmat muokkautuivat hiljalleen parin kuukauden aikana. Piirin
työntekijä oli yhteydessä Helsingin opetusvirastoon, ja virasto otti selvää,
mitkä koulut olisivat kiinnostuneita läksykerhotoiminnan käynnistämises-
tä. Saimme listan yhteistyöhalukkaista kouluista. Kouluja olikin useita, ja
jouduimme valitsemaan, missä aloitamme toiminnan.

Neuvontapiste markkinoinnin apuna

Itä-Helsingin osasto toimii Helsingin kaupungin maahanmuuttajien
neuvontapisteen ja vapaaehtoisvälityksen tiloissa. Neuvontapisteessä
tunnetaan hyvin Itä-Helsingin alueen tarpeet, joten sovimme tapaami-
sen pisteen johtajan kanssa.

Johtaja oli kiinnostunut ajatuksistamme. Neuvontapisteestä oli myö-
hemmin paljon apua toimintamme markkinoimisessa maahanmuuttaja-
taustaiselle väestölle.

Pidimme muutaman suunnittelukokouksen, joihin kutsuimme osas-
tossa jo toimivia ja vapaaehtoistyöstä kiinnostuneita henkilöitä, jotka
olivat viimeisten kuukausien aikana olleet yhteydessä piiritoimistoon.
Tiedotimme toiminnasta myös Helsingin yliopiston opiskelijoista koostu-
valla vapaaehtoisten sähköpostilistalla.

Metroaseman läheisyys plussana

Otimme yhteyttä Itäkeskuksen peruskouluun, joka ilmoitti tarpeen ole-
van suuri. Koulu on iso (noin 600 oppilasta) ja se sijaitsee vapaaehtois-
ten näkökulmasta hyvällä paikalla, kilometrin säteellä metroasemasta.
Kouluun myös keskitetään eri kielten ja uskontojen opetus laajemmalta
alueelta Itä-Helsingissä.

Suunnittelussa oli mennyt koko kevät 2006. Olimme yhteydessä
koulun rehtoriin, ja oli järkevää sopia toiminnan aloittamisesta syksyllä
uuden lukuvuoden käynnistyessä.

Koululla oli melko paljon toiveita: kerhon piti olla päiväsaikaan, sen
tuli olla avoin hyvin eri-ikäisille lapsille (lähinnä 2.- 6.-luokkalaisille) ja

kerhon oli hyvä kokoontua vähintään kaksi kertaa viikossa. Sovimme avaimen hakemisesta ja muista käytännön asioista, muun muassa tarvikkeiden säilytyskaapista.

Otimme käyttöön kalenterin, johon vapaaehtoiset merkitsivät, milloin ovat paikalla. Koulun rehtori huolehti lukujärjestysten suunnittelemisesta niin, että halutut luokat voivat osallistua läksykerhoon.

Vetäjä löytyi lehtijutun avulla

Teimme osaston viestintävastaavan ja muutaman muun aktiivin kanssa esitteen, jota jaettiin maahanmuuttajien neuvontapisteessä ja kahdessa kesätahtumassa.

Tapauksissa emme onnistuneet suoraan rekrytoimaan montaa vapaaehtoista, heitä tuli enemmän piiritoimiston kautta.

Suuri apu tiedotuksessa oli paikallinen ilmaisjakelulehti Vartti, joka teki pari juttua toiminnan käynnistämisestä.

Lehtijutun avulla löytyi eläkkeelle juuri siirtynyt opettaja, joka otti mielellään vastuuvetäjän roolin läksykerhossa. Hänen tehtäväkseen sovittiin varmistaa vapaaehtoisten läsnäolo: kerhossa oli oltava paikalla vähintään yksi vapaaehtoinen, mielellään useampikin.

Aluksi kahdesti viikossa

Kesälomien takia pääsimme tutustumaan tiloihin vasta elokuussa. Sovimme monista käytännön asioista rehtorin kanssa puhelimitse. Läksykerho alkoi syyskuussa 2006 tiistaisin ja torstaisin kello 12–15.

Keväällä 2007 koulun oma koulunkäyntiavustaja veti kerhoa keskiviikkoisin. Syksyllä 2007, kun vapaaehtoisia oli rekrytoitu lisää, alkoi läksykerho toimia myös keskiviikkoisin kello 13–15. Nykyään kerho toimii koko kouluvuoden ajan tiistaisin, keskiviikkoisin ja torstaisin kello 13–15.

Oppilaiden määrä kerhossa on vaihdellut nollan ja 25 välillä, keskimäärin lapsia on käynyt noin 13 kerralla. Huomasimme että ohjauksen laadun vuoksi olisi hyvä, että 3–4 lasta kohden on yksi vapaaehtoinen.

Rahoitus piiritoimistosta

Läksykerhon toiminnan rahoitus voitiin hakea piiritoimistosta, silloin toiminnassa olleesta pakolaistiimin hallinnoimasta Askeleita kansalaistointintaan -hankkeesta ja Punaisen Ristin katastrofirahaston huono-osaisuuden ehkäisy -hankkeista.

Läksykerhon perustaminen oli tosin halpaa. Osasto haki helmikuussa 2007 huono-osaisuusrahaa 2 495 euroa kattamaan muun muassa markkinointi-, vapaaehtoisten perehdyttämis-, koulutus- ja virkistyskulut. Rahaa ei kuitenkaan kulunut näin paljoa, joten osasto sai hankkeelle jatkoaikaa vuoteen 2008.

MARKKINOIKAA HIENOVARAISESTI

- Lapset eivät halua erotua massasta, eivätkä tule kerhoon, joka on tarkoitettu "tukea tarvitseville", "numeroitaan paremmiksi haluaville" tai "maahanmuuttajille".

Vanhemmat tutustuivat kerhoon

Ensimmäisen toimintavuoden aikana kerhossa teki läksyjä noin sata lasta. Osa kävi monta kertaa, osa vain kerran. Oppilaiden määrä on vaihdellut kovasti, sillä lukuvuosi on jaettu jaksoihin, ja eri luokkien koulupäivät loppuvat eri aikoihin päivästä riippuen.

Kerho on jakanut tiedotteita vanhemmille opettajien kautta. Kun kerho käynnistyi, vanhemmat kutsuttiin tutustumaan toimintaan.

Lapset käyvät läksykerhossa vapaaehtoisesti. Joskus opettajat ovat kuitenkin määränneet jonkun oppilaan läksykerhoon suorittamaan rästiin jääneitä läksyjä. Se on mielestämme ollut kerhon vapaaehtoisuuden ideaa vastaan, ja olemme viestineet siitä opettajille. Jos oppilas kuitenkin tulee opettajan ohjaamana kerhoon kädessään lista, jossa lukee tehtävät läksyt, on ne käyty hänen kanssaan läpi.

Välipalaa ja seurapelejä läksyjen jälkeen

Toisena toimintavuotena lapsille alettiin tarjota välipalana mehua. He saavat myös syödä kerhossa eväitä, jos niitä on mukana. Kun läksyt on tehty ja lapset ovat silti halunneet jäädä, on heillä ollut mahdollisuus piirtää ja pelata kerhoon hankittuja seurapelejä.

Viimeisillä kerroilla ennen joululomaa ja kesälomaa järjestetään erilainen kerhokerta. Silloin syödään herkuja, kuten hedelmiä, leipää tai pullaa. Kevään viimeisellä kerralla on myös pelattu esimerkiksi jalkapalloa koulun kentällä.

Viimeiset hauskat läksykerhokerrat ovat hyvää mainosta kerholle: ne luovat myönteistä mielikuvaa ja kannustavat lapsia tulemaan kerhoon ja käymään siellä.

Erilaisia lapsia, erilaista tukea

Lapsille on palkitsevaa ymmärtää läksyjen tehtävänannot ja ratkaista tehtävät oikein. Vapaaehtoiset vetäjät kannustavat läksyjen teossa, kuuntelevat lukuläksyjä, ja jos lapsi antaa luvan, tarkastavat ovatko tehtävät menneet oikein.

Osa lapsista haluaa tehdä läksyt itsenäisesti, osa tarvitsee jatkuvaa motivointia ja ohjaamista kädestä pitäen. Kuria kerhossa on pidettävä silloin, kun lapset unohtavat, mikä kerhon tarkoitus on, ja hälisevät liikaa vieden toisilta lapsilta läksyjentekorauhan.

Kerhossa on yhdessä lasten kanssa kirjattu säännöt, joiden tarkoitus on taata työrauha ja välttää kiusaamista. Säännöt ripustetaan taululle jokaisen kerhokerran alussa ja vapaaehtoiset voivat vedota niihin, jos joku oppilaista käyttäytyy häiritsevästi. Vapaaehtoiset kuitenkin välttävät kerhosta poistamista viimeiseen asti ja yrittävät saada lapset rauhoittumaan keskustelemalla ja kuuntelemalla.

Levottomuus kuluttaa vapaaehtoista

Vapaaehtoisille kaikkein kuluttavimpia ovat olleet ne kerrat, jolloin lapset ovat oikein levottomia. Toisaalta juuri levottomuudella lapset ilmentävät pahaa oloaan. Siksi vapaaehtoistyö levottomien lasten kanssa on sitä, miksi läksykerho on olemassa: niitä lapsia varten, jotka tarvitsevat koulunkäynnissä enemmän aikaa ja ohjausta, kuin mitä opettajat ja vanhemmat voivat tarjota.

Kerhoa tulee kuitenkin tarjota kaikille lapsille erityisryhmiä osoittelematta – lapset eivät halua erottua massasta, eivätkä tule kerhoon, joka on tarkoitettu ”tukea tarvitseville”, ”numeroitaan paremmiksi haluaville” tai ”maahanmuuttajille”.

Lasten tulee olla yhdenvertaisia

Läksykerhoa käynnistävän tuleekin varoa luokittelemasta lapsia millään tavoin. Heidän tulee olla yhdenvertaisia vetäjien silmissä ja puheissa.

Vapaaehtoisille on tarjottu Punaisen Ristin vapaaehtoisille suunniteltuja koulutuksia, kuten promo-koulutus, Kolareita ja kohtaamisia -koulutus sekä Oivalla ja innostu -kursseja. Lisäksi on järjestetty pikkujouluja, retkiä ja käyty yhdessä syömässä.

Virkistäytyminen on osa vapaaehtoisten jaksamisen tukemista. Vapaaehtoiset voivat yhteistoiminnan kautta tutustua toisiinsa, jakaa ajatuksia ja saada vertaistukea.”

*Jenni Lötjönen, Suomen Punaisen Ristin pakolaistiimin
ohjelma-avustaja, Itä-Helsingin osasto*

YHDESSÄ SOVITUT PELISÄÄNNÖT

- Kerhossa on yhdessä lasten kanssa kirjattu säännöt, joiden tarkoitus on taata työrauha ja välttää kiusaamista.
- Osa lapsista haluaa tehdä läksyt itsenäisesti, osa tarvitsee jatkuvaa motivointia ja ohjaamista kädestä pitäen.

Ystävätoiminta lievittää yksinäisyyttä

Punaisen Ristin ystävätoiminnan tavoitteena on tutustuttaa maahanmuuttaneita ja kantasuomalaisia toisiinsa. Ennakkoluulot vähenevät, kun ihminen tutustuu toiseen yksilönä eikä kategorisoi häntä ainoastaan tietyn ryhmän jäseneksi.

Ystävä antaa maahanmuuttaneelle uusia kontakteja ja mahdollisuuden harjoitella suomen kieltä arjen tapaamisissa. Tapaamiset uuden ystävän kanssa vähentävät myös yksinäisyyden tunnetta uudessa ympäristössä.

Ystävätoiminnan kautta Suomeen vasta muuttaneet saavat myös käytännön tietoa yhteiskunnasta. Viranomaisilla ei aina ole resursseja välittää tällaista tietoa, joten järjestöt voivat täydentää maahanmuuttaneiden tietämystä.

Moni ei ole koskaan käynyt kylässä

Monet, erityisesti pakolaistaustaiset maahanmuuttaneet, eivät ole koskaan käyneet kylässä suomalaisessa kodissa. He eivät tunne niin sanottua normaalia suomalaista elämäntapaa.

© SUOMEN PUNAISEN RISTIN

Ystävätoiminta tarjoaa vapaaehtoiselle ystävälle mahdollisuuden olla mukana perehdyttämässä maahanmuuttaneita suomalaiseen yhteiskuntaan ja Punaisen Ristin toimintaan. Ystävät puolestaan tapaavat toisesta kulttuurista tulevia ihmisiä aitiopaikalla.

Kaikenlaisia vapaaehtoisia tarvitaan

Turussa Ruissalon osastossa on välitetty ystäviä maahanmuuttaneille vuodesta 2002.

”Toimintaa koordinoi pari, kolme vapaaehtoista, jotka jakavat ystävänvälittäjän, kouluttajan ja ystäväryhmän vetäjän tehtävät keskenään. Ydinjoukkoon kuuluneista vapaaehtoisista monet ovat kouluttautuneet sosiaalipalvelu- tai monikulttuurisuuspromoiksi.

Eniten panoksia tarvitaan koulutusten järjestämiseen ja yhteistyökumppaneiden löytämiseen. Välitettäviä ystäväpareja on Ruissalon osastossa vuodessa alle 20, joten välittäjän taakka ei ole liian raskas yksin hoidettavaksi.

Ystävätoimintaa käynnistettäessä tarvitaan aktiivinen ydinjoukko koordinoimaan vapaaehtoisten rekrytoimista ja kouluttamista sekä hoitamaan ystävävälitystä käytännössä. Uusia, ystävätoiminnasta kiinnostuneita vapaaehtoisia voidaan värvätä Punaisen Ristin muiden vapaaehtoisten joukosta tai houkutella mukaan esimerkiksi ystäväkurssilta.

Rekrytoinnissa kannattaa muistaa, että kaikenlaisia vapaaehtoisia tarvitaan, sillä myös ystävää kaipaavat maahanmuuttaneet ovat hyvin erilaisia. Ystävätoimintaan voi lähteä yksittäisenä henkilönä tai perheenä.

Uusia vapaaehtoisia ystäväkurssilta

Menneinä vuosina olemme Ruissalon osastossa järjestäneet syksyisin viiden euron hintaisen, neljän illan mittaisen ystäväkurssin erityisesti maahanmuuttaneen ystäväksi haluaville. Kurssilla käytiin Punaisen Ristin ystäväkurssin asiat läpi tiivistetysti ja painottaen monikulttuurista ystävyyttä. Lisäksi kerrottiin muun muassa maahanmuuton psykososiaalisista seurauksista, kulttuurieroista ja kulttuurien kohtaamisesta.

Tällaista ei järjestetä enää tulevaisuudessa. Toivomme, että kaikki maahanmuuttajaystävän haluavat kävisivät ensin Punaisen Ristin ystävätoiminnan peruskurssin ja sen jälkeen täydennyskoulutuksena kahdeksan tunnin mittaisen Tulijan ystävänä ja tukena -kurssin, jossa keskitytään Suomeen muuttaneen ystävänä toimimiseen. Ystäväkurssia kannattaa mainostaa jo toiminnassa oleville vapaaehtoisille ja uusille kiinnostuneille.

Kurssista voi laittaa ilmoituksia esimerkiksi kirjastojen ja korkeakoulujen ilmoitustauluille, piiritoimiston ja osaston nettisivuille, piiritiedotteeseen, ilmaisjakelulehtiin ja varojen salliessa myös paikallislehteen. Ruissalon osaston kokemusten mukaan kurssin osallistujista yleensä noin viidennes on jo toiminnassa mukana olevia vapaaehtoisia ja loput uusia Punaisen Ristin ystäviä.

Ystävänvälittäjä yhdistää parit

Kurssin jälkeen ystävänvälittäjä kerää kurssilaisilta tarkemmat tiedot siitä, millaisen ystävän he haluaisivat. Sen jälkeen välittäjä yhdistelee sopivia vapaaehtoisia ja maahanmuuttaneita ystäväpareiksi.

Ruissalon osastossa emme ole välittäneet ystäväpariksi yksittäisiä eri sukupuolten edustajia, koska väärinkäsityksiä on vuosien aikana syntynyt muutaman kerran. Maahanmuuttajaperheitä toki välitetään ystäviksi yksittäiselle vapaaehtoiselle.

Ystävyys käynnistyy siten, että kurssin käynyt vapaaehtoinen ottaa yhteyttä maahanmuuttaneeseen ja he sopivat keskenään tapaamisesta. Vapaaehtoinen ottaa ensimmäisen tapaamisen jälkeen yhteyden ystävänvälittäjään, jotta tämä tietää, että homma on lähtenyt käyntiin.

Vapaaehtoinen tarvitsee vertaistukea

Ystävänä toimiville vapaaehtoisille on hyvä järjestää omia tapaamisia, joissa voi keskustella haasteista ja saada vertaistukea. Tapaaminen toimii ikään kuin täydennyskoulutuksena, jos tilaisuuteen kutsuu asiantuntijan alustamaan.

On kuitenkin tärkeää, että vapaaehtoiset saavat myös puhua omista kokemuksistaan luottamuksellisesti muiden samoja asioita kokeneiden kanssa. Tapaamisten vetäjä ohjaa keskustelua. On hyvä, että hänellä itselläkin on käytännön kokemusta maahanmuuttaneen ystävänä toimimisesta. Mikäli eteen osuu liian vaikeita tapauksia ryhmässä käsiteltäviksi, piiritoimiston sosiaalipalvelutoiminnan suunnittelija on oikea henkilö auttamaan.

Mikäli ystävätoiminnan koordinaattoreilla olisi enemmän resursseja, olisi hyvä, että he voisivat säännöllisesti, esimerkiksi kerran vuodessa, ottaa yhteyttä vapaaehtoiisiin ja tarkastaa, miten ystävyys on edennyt ja millaisia koulutus- tai vertaistukitarpeita heillä on.

Yhteistyötä monella rintamalla

Miten tavoittaa ystävää kaipaavat maahanmuuttaneet? Yhteistyökumppanien löytäminen on ystävätoiminnan suurin ponnistus ystäväkoulutuksen ja uusien vapaaehtoisten houkuttelemisen jälkeen. Markkinoimme toimintaa useana vuotena Turussa maahanmuuttaneiden kanssa toimiville, jotta viranomaisille olisi levinnyt tieto ystävävälityksestäme.

Yhteistyökumppaneita saatiin muun muassa kaupungin sosiaalitoimistosta ja koto-toiminnasta, kansainvälisestä kohtaauspaikasta, kansainvälisestä seurakunnasta, maahanmuuttaneiden kanssa toimivista järjestöistä, kriisikeskuksesta, vastaanottokeskuksesta ja ryhmäkodista. Myös piiritoimiston kautta on tullut ystäväpyyntöjä.

Yhteistyökumppaneille on tärkeää esitellä toiminta perusteellisesti, jotta he osaavat kertoa välityksestä maahanmuuttaneille. Esittelyä helpottaa ystävävälityksen mainoksen tekeminen. Mainoksia voi viedä yhteistyökumppaneille maahanmuuttaneille jaettaviksi.

Ystävä vasta oleskeluluvan saaneelle

Sovimme vastaanottokeskuksen ja ryhmäkodin kanssa, että turvapaikanhakijoille, joilla on vielä oleskelulupaprosessi kesken, ei normaalisti välitetä ystävää: vapaaehtoisien kannalta on tylsä sitoutua tehtävään, jos turvapaikanhakija lähetetään pian pois Suomesta. Ystävä välitetään niille halukkaille, jotka ovat jo saaneet oleskeluluvan ja aikovat jäädä asumaan paikkakunnalle.

Ystävätoimintaa pyörittävään ydinjoukkoon on hyvä saada uusia aktiivisia vapaaehtoisia, jotta taakka ei kasaudu liikaa harvojen harteille. Uudet aktiivit on luonnollista houkutella jo ystävänä toimivien joukosta ja niistä, jotka usein osallistuvat ystävien keskinäisiin tapaamisiin.

Vaikka ystävävälittäjä vaihdettaisiin esimerkiksi vuoden tai parin välein, kannattaa yhteistyökumppaneille luoda kuva, että välitystä hoitaa osasto. Tämä siksi, ettei yhteistyö katkea, vaikka yksittäinen välittäjä vaihtuisikin. Välitystä on siis kätevää hoitaa esimerkiksi osaston sähköpostin tai kännykän kautta.

Pidä yhteistyökumppanit ajan tasalla

Yhteistyökumppaneihin on hyvä olla yhteydessä noin kerran vuodessa, esimerkiksi aina ystäväkurssin alla, jotta heillä säilyisi päivitetty tieto ystävävälityksestä. Työntekijät saattavat heilläkin vaihtua, eikä tieto ehkä kulje tehokkaasti ilman pientä muistutusta.

Ystävävälityksessä tulee varmasti eteen ”epätasaisia” tilanteita, kun ystävää kaipaavia maahanmuuttaneita ilmoittautuu kerralla enemmän kuin vapaaehtoisia. Joskus tilanne kääntyy toisinpäin. Tällöin ystävätoiminnan koordinaattorijoukon tärkeä tehtävä on etsiä, mitä tarvitaan.

Roolit häviävät, ystävyys jää

Kannattaa aina muistuttaa vapaaehtoisia ja yhteistyökumppaneita siitä, että sopivan ystävän löytäminen voi viedä aikaa. Parin kuukauden odottaminen ei ole lainkaan tavatonta.

Ystävätoiminta on parhaimmillaan erityisen palkitsevaa, kun esimerkiksi näkee, että ystäväpari on tutustunut hyvin ja heidän yhteytensä säilyy vuosikaudet. Tällöin jopa unohtuu, mistä ystävyys on alun perin käynnistynyt, kun ystävyys tuntuu niin luonnolliselta.

Paras palkinto vapaaehtoiselle lienee juuri se, että ensin huomaa olevansa avuksi jollekin ja myöhemmin kokee, että ystävyys on muuttunut tasavertaiseksi: auttajan ja autettavan roolit ovat kadonneet.

YSTÄVYYS PALKITSEE – MOLEMMIN PUOLIN

- Monet, erityisesti pakolais-taustaiset maahanmuuttaneet, eivät ole koskaan käyneet kylässä suomalaisessa kodissa.
- Ystävätoiminta on parhaimmillaan erityisen palkitsevaa – esimerkiksi kun näkee, että ystäväparin yhteys säilyy vuosikaudet.

- osa 1
- osa 2
- osa 3
- osa 4
- osa 5

Virkistä vapaaehtoistakin

Aktiivisia vapaaehtoisia on tietenkin hyvä palkita myös muuten, esimerkiksi järjestämällä sopivia koulutustilaisuuksia ja vertaistukitapaamisia sekä pitämällä täysin vapaamuotoisia virkistymisiltoja.

Vaikka osa maahanmuuttajaystävän ottaneista vapaaehtoisista häviääkin muusta osaston toiminnasta, edustavat he koko ajan ystävälleen Punaista Ristiä ja sen arvoja, mikä on merkittävä asia koko järjestölle.

Jos paikkakunnallasi on tarvetta välittää ystäviä Suomeen muuttaneille, ole yhteydessä piiritoimiston sosiaalipalvelusuunnittelijaan ja osastonne sosiaalipalvelu- tai monikulttuurisen vapaaehtoistoiminnan promoona. He ohjaavat sinut alkuun.”

Maria Pikkarainen, sosiaalipalvelukouluttaja, Ruissalon osasto